



KYSELYRAPORTTI: OLYMPIAKOMITEAN LIKUNTAPOLIITTINEN KYSELY 2019

Kysely tehtiin verkkokyselynä 6.-25.3.2019. Kysely lähetettiin kaikille eduskuntapuolueille ja siihen vastasivat yhdeksän eduskuntapuoluetta: keskusta, kokoomus, sosialidemokraatit, siniset, perussuomalaiset, vihreät, vasemmistoliitto, ruotsalainen kansanpuolue ja kristillisdemokraatit. Kyselyyn vastasivat puoluesihteerit tai heidän valtuuttamat henkilöt. Useissa vastauksissa viitattiin tuoreeseen liikuntapoliittiseen selontekoon, joka valmistui vuoden 2018 lopussa ja käsiteltiin eduskunnassa tämän vuoden maaliskuussa.

Miten saadaan kaikki suomalaiset kannustettua riittävän liikunnalliseen elämäntapaan?

Kysymys 1: Vain 1/5 suomalaisista liikkuu terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävästi. Tästä aiheutuu yli 3 miljardin euron vuotuiset haittakulut. **Miten saadaan kaikki suomalaiset kannustettua riittävän liikunnalliseen elämäntapaan?**

Puolueet pitävät tärkeinä liikunnallisen elämäntavan lisäämistä koko elämänkululla. Lisäksi viitattiin liikunnan palveluketjuihin ja sote-palveluiden sekä ennaltaehkäisevän liikunnan yhteyteen. Yhdyskuntasuunnittelulla ja liikuntapaikkaverkostolla nähdään tärkeä rooli arkiliikunnan kannalta. Arkiliikuntaan voivat myös kannustaa työpaikat ja muut yhteisöt, kuten koulut. Useat puolueet korostivat lasten ja nuorten liikunnan merkitystä, perustuen siihen, että lapsuus muodostaa perustan liikunnalliselle elämäntavalle. Liikunnan perusteena nähtiin erityisesti terveys- ja hyvinvointihyödyt ja toisaalta haittojen torjunta. Arvona tuli esille erityisesti yhdenvertaisuus liikuntamahdollisuuksissa.

Puolueet katsovat, että suomalaisten riittävään liikkumiseen kannustamiseen tarvitaan laajoja ja monipuolisia toimia. Yksittäistä ”kikka kolmosta” ei tarjonnut yksikään puolue.

”Liikkeen lisääminen ja yhteiskunnallisten kulujen pienentäminen vaativat päättäväisiä toimia yhteiskunnan eri sektoreilla. Tavoitteeksi pitää asettaa, että jokainen suomalainen liikkuisi vähintään tunnin päivässä.” / keskusta

”Tarvitsemme Suomeen saa liikkua –asennetta kaikille ikäryhmille: jokainen askel, on askel oikeaan suuntaan.” / kokoomus

”Yksinkertaista vastausta ei ole – Suomeen tarvitaan kattava liikkeen lisäämisen ohjelma” / SDP

Myös liikunnan investointiluonne todettiin.

”Panostukset liikuntaan maksavat itsensä takaisin ja myös parantavat ihmisten elämänlaatua.” / RKP

Puolueista keskusta, kokoomus, SDP ja kristillisdemokraatit ottivat erityisesti esille liikkuvan koulun kaltaisten toimintamallien vahvistamisen, lisäämisen ja levittämisen myös koulumaailman ulkopuolelle, esimerkiksi oppilaitoksiin. Vasemmiston vastauksessa korostettiin maksuttomia, matalankynnyksen liikuntamahdollisuuksia kaikille.

”Liikkuvan koulun kaltaisia toimintamalleja pitää saada jatkossa eri sektoreille, kuten varhaiskasvatukseen, korkeakouluihin, työpaikoille ja vanhustenhuoltoon.” / keskusta

Liikunnan palveluketjuilla, sote-palveluiden ja ennaltaehkäisevän liikunnan yhteydellä nähtiin tärkeä rooli. Keskusta, kokoomus, siniset, vihreät, RKP ja KD viittasivat suoraan liikunnan lisäämiseen ja/tai tärkeyteen



eri sote-palveluiden yhteydessä. SDP viittasi liikuntaan ohjaamaan eri elämän nivelvaiheissa, joka liittyy sote-palveluiden yhteydessä tehtävään työhön.

”Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuolto on saatava vahvemmin mukaan liikkeen lisäämiseen. Suomalaisten hyvinvointia voidaan lisätä muun muassa liikuntaneuvonnan, -reseptien ja -seurannan ja -teknologian avulla.” / keskusta

”Terveydenhuollon henkilökunnan osaamista liikunnan merkityksestä on vahvistettava.” / kokoomus

”esimerkiksi liikuntaneuvonnan tarjoaminen työterveyshuollon asiakkaille tai kotona asuville ikäihmisille on tärkeää.” / siniset

”Nuorten liikkumisen tueksi olemme esittäneet liikuntasetelin kokeilua esim. 11-15-vuotiaille.” / vihreät

”Esimerkiksi liikuntasetelien ja liikuntareseptien käytöllä voidaan tehokkaasti motivoida liikkumaan.” / kristillisdemokraatit

Liikunnallisen elämäntavan tukemisen katsottiin lähtevän perheiden tukemisesta.

”Liikuntaharrastukset ja -harrastaminen pitäisi saada ”automatoitua” osaksi perheiden arkea ja yhteistä tekemistä.” / perussuomalaiset

Arkiliikunnan kannalta nähdään tärkeiksi yhdyskuntasuunnittelu ja luontoreitit sekä liikuntapaikkarakentaminen. Erityisesti siniset, vihreät ja RKP korostivat kyselyssä yhdyskuntasuunnittelun merkitystä. Vihreät korostivat myös lähimetsien, puistojen ja kansallispuistojen merkitystä omaehtoiselle liikunnalle.

Kokoomus, perussuomalaiset, vihreät ja RKP nostivat esille erityisesti liikuntapaikkaverkoston kehittämisen.

Vihreät nosti esille myös esteettömyyden ja yhdenvertaisuuden:

”Vammaisten liikuntamahdollisuuksia tulee tukea helpottamalla [...] apuvälineiden saatavuutta, mahdollistamalla henkilökohtainen apu ja varmistamalla liikuntapaikkojen esteettömyys.” / vihreät

Useat puolueet pohtivat myös työnantajien mahdollisuuksia kannustaa työntekijöitä liikkumaan. Siniset otti esille liikuntaneuvonnan tarjoamisen työterveyden asiakkaille – yhtä hyvin kuin kotona asuville vanhuksille. Vihreillä on ehdotus työmatkakompensaation selvittämisestä:

” Siinä työnantaja laskisi työajaksi osan liikunnallisesti toteutetuista työmatkoista. Työmatkavähennys tulisi puolestaan muuttaa riippumattomaksi kulkuvälineestä ” / vihreät

Kaikkiaan arvona vastauksissa korostui yhdenvertaisuus ja koko väestön mahdollisuus liikuntaan.

”Liikunnan harrastaminen ei saa olla kiinni henkilön varallisuudesta. Maksuttomia, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia pitää olla kaikkien saatavilla” / vasemmisto

Mitkä ovat keskeisiä lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien parantamiskeinoja?

Kysymys 2: Mielekkäiden harrastusmahdollisuuksien lisääminen ja esimerkiksi Islannin malli harrastamisen järjestämisessä on puhuttanut muun muassa eduskunnassa. **Mitkä ovat keskeisiä lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien parantamiskeinoja?**

Tavoite kutakuinkin kaikilla puolueilla vaikuttaa olevan, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus harrastaa mielekkäästi ja matalalla kynnyksellä. Erityisesti vastauksissa korostui harrastaminen koulupäivän



yhteydessä. Kaikki puolueet ottivat tavoitteena esille, että lasten mahdollisuutta harrastaa matalalla kynnyksellä koulupäivän yhteydessä tulee lisätä. Perusteeksi katsottiin liikunnan terveys- ja hyvinvointihyötyjen lisäksi lasten ja nuorten yhdenvertaisuus sekä mielekäs tekeminen.

Puolueet ottivat esille lähinnä harrastamisen iltapäivisin koulupäivän jälkeen.

”Lasten ja nuorten saatavilla pitää olla päivittäistä maksutonta kerhotoimintaa osaavien valmentajien ja ohjaajien vetämänä. [...] Nykyiset voimavarat pitää koota yhteen, jotta pystymme takaamaan maksuttoman kerhotoiminnan koululaisten iltapäiviin.” / keskusta

”Käynnistetään Harrasta koulussa –ohjelma sekä pilotoidaan harrastesetelimallia. Tuodaan yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa harrastuksia koulujen iltapäiviin.” / kokoomus

”olennaista on lisätä harrastamista koulupäivän yhteydessä, jotta kaikilla lapsilla on helppoa siirtyä harrastuksiin. Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus harrastaa koulupäivän yhteydessä.” / SDP

”kannatamme seuratuksen tason nostamista ja harrastustoiminnan järjestämistä koulupäivän yhteydessä.” / siniset

”Alakouluihin olisi hyvä saada 3 kertaa viikossa matalan kynnyksen liikuntakerhoja heti koulun jälkeen.” / perussuomalaiset

”Kaikki kunnat tulisi velvoittaa järjestämään kouluissaan aamu- ja iltapäivätoimintaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja tulisi alentaa ja vapauttaa pienituloiset maksuista kokonaan.” / vihreät

”Liikuntaa on yhdistettävä muihin aineisiin ja mahdollistettava liikkuminen esim. kerhoissa ennen ja jälkeen koulupäivän.” / vasemmisto

”Koulun yhteydessä voidaan järjestää paljon harrastustoimintaa. Kaikkien oppilaiden alemmissa koulukuokissa tulisi saada osallistua iltapäivätoimintaan, myös loma-aikojen aikana.” / RKP

”Liikkuminen tulee tuoda osaksi arkea jo heti lapsuudesta lähtien esimerkiksi päiväkotien leikkien kautta sekä tuomalla harrastusmahdollisuudet enemmän koulupäivien yhteyteen ja niiden jatkoksi.” / kristillisdemokraatit

Useat puolueet toivat esille lapselle tai nuorelle henkilökohtaisesti kohdistettavan harrastamisen taloudellisen tuen lisäämisen. Siniset ja kristillisdemokraatit toivat erityisesti harrastuspassin:

”[harrastuspassi] sovelluksen kautta kunnat voivat tarjota nuorille esimerkiksi ilmaisia liikuntakertoja. Siniset kannattavat Harrastuspassi-sovelluksen valtakunnallista käyttöönottoa.” / siniset

Kokoomus, vihreät ja kristillisdemokraatit esittävät harraste- tai liikuntaseteleiden kokeilua tai käyttöönottoa. SDP toi esille yleisesti taloudellisen tuen lapselle ja nuorelle.

Useat puolueet viittasivat koulujen, kuntien, järjestöjen ja muiden olennaisten organisaatioiden välisen yhteistyön vahvistamisen tärkeyteen. Erityisesti keskusta, SDP, perussuomalaiset ja vihreät toivat tämän esille. Kysymyksen johdannossa mainittiin keskustelu nk. Islannin mallista. Keskusta esittää suomalaisen harrastamisen mallin rakentamista harrastamiseen yhteistyön varaan:

”Tarvitaan suomalaista mallia, jossa kodit, koulut ja kolmas sektori tekevät saumatonta yhteistyötä päivittäisten harrastusmahdollisuuksien toteuttamiseksi. [...] Suomen mallia on lähdettävä rakentamaan nykyisiä toimintamalleja ja olemassa olevia resursseja hyödyntäen ja vahvistaen.” / keskusta

Kyselyssä oli tarkoitus tuoda esille lähinnä valtion toimia, mutta kristillisdemokraatit halusivat heittää yhteistyöpalloa myös järjestöille ehdottaen moneen lajiin sopivia lisenssejä.

Keskusta, kokoomus, SDP ja vihreät toivat esille Liikkuva koulu -ohjelman laajentamisen peruskoulutuksen lisäksi muille koulutusasteille, toiselle asteelle ja korkeakouluihin.



Lisäksi puolueilla oli useita yksittäisiä ehdotuksia. Siniset ja vasemmistoliitto korostivat ”höntsä Harrastamisen” mahdollisuuksien lisäämistä. Kokoomus otti esille urheiluyläkoulu kokeilun vakinaistamisen ja sen hyvien käytäntöjen levittämisen ympäri Suomea. Siniset katsoo, että seuratu en nostaminen vaikuttaa myös harrastamisen helppouteen lapselle ja nuorille. Perussuomalaiset muistuttivat harrastamisen yhteydessä koululiikunnan lisäämisen tärkeydestä. Kristillisdemokraatit ja vihreät toivat esille, että kuntien tulisi tarjota liikuntatiloja maksutta tai edullisesti harrastustoimintaan. Vasemmistoliitto sen sijaan ehdotti, että kaupungit voisivat tarjota maksutta sisäliikuntapaikkoja.

Miten Suomessa tulevaisuudessa tuetaan elinvoimaista seura- ja kansalaistoimintaa?

Kysymys 3: Seuratoiminta on ollut liikunnan kulmakivi Suomessa. Seurat toimivat edelleen vahvasti. Seuratoiminta on kuitenkin haastettuna: ihmiset odottavat seuroilta enemmän palvelua ja kilpailu vapaa-ajasta kiihtyy. **Miten Suomessa tuetaan tulevaisuudessa elinvoimaista seura- ja kansalaistoimintaa?**

Seura- ja kansalaistoiminnan merkityksestä tuotiin esille erityisesti, että se rakentaa ja tukee liikunnallista elämäntapaa ja liikunnan yhdenvertaisia harrastusmahdollisuuksia. Puolueet viittasivat elinvoimaisen seura- ja kansalaistoiminnan tukemisessa erityisesti avustusjärjestelmän uudistamiseen, valtion seuratu en tason nostamiseen ja normien purkamiseen.

Puolueista kokoomus, SDP, perussuomalaiset ja vasemmisto viittasivat avustusjärjestelmän uudistustarpeisiin.

”Seuratu en strateginen jäntevöittäminen edellyttää valtion ohjaus- ja avustuskäytänteiden uudelleen järjestämistä.” / kokoomus

”Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytykset ja autonomia tulee turvata uudistamalla, selkeyttämällä ja yhdenmukaistamalla järjestöjen avustuskäytäntöjä.” / SDP

”Urheiluseuroja voisi tukea taloudellisesti niiden näyttöjen perusteella.” / perussuomalaiset

”Vapaaehtoistyön arvostusta on lisättävä mm. avustuspolitiikassa. Julkista avustusrahaa järjestöille vapaaehtoistoiminnan laajuuden perusteella.” / vasemmisto

Kokoomus ja siniset nostivat esille seuratu en tason nostaminen. Kokoomus veisi lisäksi sen jakamisen esimerkiksi lajiliitoille. Siniset ilmoitti selkeän summan: seuratu ki tulisi korottaa 6 miljoonaan euroon nykyisestä 5 miljoonan euron tasosta.

Seurojen hallinnollisen taakan helpottamista tai normien purkua pitivät tärkeinä kyselyssä keskusta, kokoomus ja siniset.

”Seuroja on tuettava purkamalla talkootyön normeja ja verotusta.” / keskusta

”vapaaehtoisten verovapaiden kilometrikorvausten ja päivärahojen määriä on hyvä tarkastella.” / kokoomus

Lisäksi erityisesti keskusta ja perussuomalaiset painottivat voimavarojen kohdentamista toiminnan ruohonjuuritasolle. Vihreät otti esille myös Veikkauksen aseman turvaamisen, jotta se voi tulouttaa jatkossakin rahaa kansalaisjärjestöjen käyttöön. Perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit alentaisivat tilojen käyttömaksuja seura- ja kansalaistoiminnan tukemiseksi.



Missä määrin valtion tulee tukea huippu-urheilua – mikä on tavoiteltava mittakaava?

Kysymys 4: Suomalaisista 3/4 pitää suomalaisten kansainvälistä huippu-urheilumenestystä merkittävänä. Kansainvälinen kilpailu kiristyy huippu-urheilussa. **Missä määrin valtion tulee tukea huippu-urheilua – mikä on tavoiteltava mittakaava?**

Huippu-urheilulla tunnistettiin olevan merkitys suomalaisessa liikuntakulttuurissa ja yleisemmin yhteiskunnassa esimerkiksi viihde- ja elämysarvon takia.

Useimpien puolueiden vastauksissa esitettiin rahoituksen lisäämistä. Kokoomus, SDP ja siniset viittasivat kysymyksessä tuoreeseen liikuntapoliittiseen selontekoon, jossa rahoituksen lisäämisestä on linjattu siten, että valtion tulisi nostaa rahoitusta 3-5 miljoonaa euroa vuodessa ja lisäksi pääomittaa perustettavaa Olympiarahastoa. Olympiarahastoon on jo tällä vaalikaudella päätetty luovuttaa 20 miljoonan euron arvosta osakevarallisuutta kunhan rahastoon saadaan vastaava määrä varallisuutta yksityisiltä rahoittajilta/lahjoittajilta. Yksityisen varallisuuden kerääminen on urheilujärjestöjen, erityisesti Olympiakomitean tehtävänä.

Keskusta viittasi lisäksi sivistysvaliokunnan mietintöön liikuntapoliittisesta selonteosta. Sen mukaan tavoitteena tulee olla, että huippu-urheilun rahoitusta lisätään yhteensä 30 miljoonalla eurolla vuositasolla seuraavan kolmen vaalikauden aikana. Mietinnön (SiVM 22/2018 vp) ovat tosin allekirjoittaneet keskustan lisäksi kokoomuksen, perussuomalaisten, sosialidemokraattien, sinisten, vihreiden ja rkp:n edustajat. Kristillisdemokraatit kertovat kyselyvastauksessaan pitävänsä sopivana tasona 10 miljoonan euron lisäystä valtiontalouden tämän salliessa.

Vähemmän innokkaita rahoituksen lisääjiä olivat vihreät ja vasemmistoliitto.

”on rehellistä [...] todeta, ettei julkinen rahoitus [huippu-urheilulle] tule kokonaisuutena kasvamaan lähivuosina. Liikunnan rahoituksen lisäämistä on tärkeää kohdentaa ensisijaisesti kansanterveyttä edistävään liikuntatoimintaan.” / vihreät

”Valtion tuki on pääosin suunnattava liikunnallisen elämäntavan edistämiseen ja koko kansan liikuttamiseen.” / vasemmisto

Rahan käytön osalta keskusta, kokoomus, siniset, perussuomalaiset, vihreät ja kristillisdemokraatit toivat esille apurahojen merkitykseen erityisesti – mutta ei yksinomaan – nuorten urheilijoiden kohdalla. Keskusta ja perussuomalaiset korostivat lisäksi urheilijoiden kaksoisuramahdollisuuksien tärkeyttä. Tämä tarkoittaa, että erityisesti nuoret urheilijat pystyvät yhdistämään tavoitteellisen valmentautumisen ja opiskelun.

Kokoomus ja siniset toivat esille myös huippu-urheilulain tarpeellisuuden. Siniset ilmoittivat kannattavansa sen säätämistä, kokoomus sen valmistelun edellytysten selvittämistä.

Puolueista SDP ja RKP halusivat tuoda esille myös järjestöjen vastuun ja korostivat yksityisen sponsorirahan määrän lisäämistä. Kokoomus ja RKP korostivat myös priorisointeja lajien olosuhteissa ja tuissa – tämäkin on nykyisin järjestöjen, erityisesti Olympiakomitean, vastuulla olevaa toimintaa.

Perussuomalaiset ottivat esille urheilijoiden kilpailuihin liittyvien omavastuiden poistamisen, mutta eivät tuoneet esille, tulisiko tämä rahoittaa valtion kassasta vai muuten.



Miten liikunnan valtionbudjettia tulee kehittää?

Kysymys 5: Liikunta on ainoa toimiala, jonka rahoitus kohdennetaan käytännössä yksinomaan rahapelivoitto-varoista. **Miten liikunnan valtionbudjettia tulee kehittää?**

Kaikki vastaajat viittasivat enemmän tai vähemmän suoraan yleisten budjettivarojen käyttöön ottamiseen liikunnan rahoituksessa. Nykyisin liikunta on ainoa toimiala, jonka rahoitus kohdennetaan käytännössä yksinomaan rahapelivoitto-varoista. Rahoituksen laajentaminen yleisiin budjettivarioihin mahdollistaisi rahoituksen kasvun, sillä veikkausvoittovaroilla ei yhtiön mukaan ole kasvunäkymiä. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että liikuntaa ei rahoitettaisi vain nykyisen valtion liikuntabudjetin puitteissa, vaan myös muilta asiaan liittyviltä sektoreilta, kuten sosiaali- ja terveysbudjetista.

Muutoksia perusteltiin liikunnan terveys- ja hyvinvointihyödyillä sekä haittojen torjumisella ja pitkäjänteisyydellä.

”Lisäpanostukset liikunnan rahoitukseen ovat perusteltuja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta; pitemmällä aikavälillä ne myös tuovat säästöjä” / vihreät

Useat puolueet painottivat yleisten budjettivarojen käyttöön ottamisessa asteittaisuutta.

”Kuntoliikunnan valtionrahoitusta pitää siirtää portaittain yleisiin budjettivarioihin.” / keskusta

”pitkällä tähtäimellä valtion budjettirahoituksen osuutta liikunnan ja liikkumisen edistämisessä on lisättävä.” / kokoomus

”Tärkeää on saada liikunnan käyttöön myös yleiskatteellisia budjettivaroja, jotta uusia toimia voidaan aloittaa. Tämä linjaus todetaan myös liikuntapoliittisessa selonteossa.” / SDP

”[liikuntapoliittisessa] Selonteossa esitettiin [...] liikunnan budjettirahoituksen asteittaista lisäämistä. Me Siniset kannattamme rahoitustason pysyvää nostamista.” / siniset

”Mikäli Veikkauksen monopoliasema kaatuu, urheilun tuki pitää taata budjetista.” / perussuomalaiset

”On perusteltua selvittää, olisiko osa liikunnan rahoituksesta tarpeellista tuoda normaalin budjettirahoituksen piiriin.” / vihreät

”Liikuntaa pitää tukea veikkausvoittovarojen lisäksi myös valtion budjettivaroista.” / vasemmisto

”Liikunnan valtionbudjettia pitäisi kehittää tasa-arvoisempaan suuntaan.” / RKP

”Liikuntaan tulee budjetoida varoja myös valtion muusta budjetista, ei pelkästään rahapelivoittovaroista.” / KD

Vihreät kannattivat kyselyyn vastatessaan yleiseen budjettirahoituksen selvittämistä. 25.3. julkaisemassaan liikuntapoliittisessa linjauksessa vihreät oli täsmäntänyt kantansa siten, että liikunnan rahoitusta tulee lisätä yleisistä budjettivaroista noin 50 miljoonalla eurolla.

Yleisten budjettivarojen käytön lisäksi keskusta, kokoomus, SDP, vasemmisto, siniset ja kristillisdemokraatit toivat esille poikkisektoriaalista tai poikkihallinnollista budjetointia.

”liikkeen lisääminen ja liikkumattomuuden vähentäminen on budjetoitava ilmiöpohjaisesti. Liikunnan ilmiöpohjainen budjetointi toimisi pilottina uudistettaessa koko julkista hallintoa.” / keskusta

”Liikkeen lisäämisen mahdollisuuksien monipuoliseksi lisäämiseksi liikunnan rahoitusta tulee vahvistaa usealla eri toimenpiteellä poikkihallinnollisessa yhteistyössä.” / SDP



Kokoomus ja aiemmassa kysymyksessä myös vihreät ottivat esille Veikkauksen aseman turvaamisen.

”On myös pyrittävä varmistamaan liikunnan ja urheilun ja muiden Veikkauksen edunsaajien rahoitus turvaamalla kansallisen peliyhtiön toiminta tulevaisuudessakin.” / kokoomus

Perussuomalaiset halusi nostaa esille, että rahapelivoittovaroista ei tule rahoittaa maahanmuuttajien ja näiden kulttuuria edistäviä järjestöjä.

Siniset toi esille liikuntavaikutusten nykyistä kattavamman ja johdonmukaisemman arvioinnin valtiohallinnossa.